

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 31. avgusta 2017 - Leto XXVII, št. 35

stran 2

Po Marijinoj pauti malo ovak, kak do tejga mau

Sunčne dveri
stran 4

Milostna roka...
stran 9

Ge se v ograjenki dobro počutim
stran 8

Prauške pa prauškarge

Gnauksvejta je kraj Vasvár bijo tisto mesto, kama s(m)o Slovenci iz naši vasnic najbolje na prauške (romanja) ojdli, pri vasvárski Mariji se je v nedelo po malo meši vsikšo leto zbralo dosti Porabski Slovencov. Dja že tō samo iz prpovejdanj vejn, ka so inda prauškarge cejlo paut (kauli 40 km) pejški preojdli, vej pa te so lidgé ešče meli čas, so si leko vzeli par dni, ka so iz Senika, Sakalauvec, Števanovec ali Slovenske vesi prišli do Vasvára. Lidgé po vasaj so je že čakali, vej so pa zgučano meli, gde so spali. Spali so po škednjaj, parmaj. Vodili so je njini kantorge, med pautjov so molili, spejvali svete pesmi.

V petdeseti, šestdeseti lejtaj se je navada ojditi na božo paut, malo spremeni, vej so se pa iz Varaša do Krmedina pelali s cugom, pa so samo zadnji 10-15 kilomejterov pejški zopojdli. V 70-i lejtaj so se že dali prištōlati autobusi, tak je prauška do Vasvára trpala samo en den. Na takšnoj prauški sem dja tō bila kak deklična s staro materdjov pa sestrov. Eške se dobro spaumnim, ka se je naš bus stavo pod brgaum, kak smo prišli notra v varaš, pa nas je naš kantor, Ločarini možak v red postavo, najnaprej je nekak neso Marijino zastavo, za njauv možak, steri je s svojim krepkim glasom začno spejvati kakšno Marijino pesem, vsi prauškarge pa z njim vred. Tak med spejvanjom smo prišli tagor do cerkve, gde smo se najprva stavili pri kipi (szobor) fatimske Marije. Kauli je že dosti vogrski vōrnikov bilau, pa tam sem čūla, kak so si eden drugoma šugtivali: »Prišli so Slovenci«. Normalno, ka smo slovenski popejvali. Pa kak sem ponosna (büszke) bila, ka mamō Slovence takše lepe Marijine pesmi, stere so se ešče lepše čūle, gda so prišli Senčarge, steri so štiriglasno spejvali. Tau je bilau doživetje, ka cujslišš k slovenski skupnosti, ka si vkūper z lidami, steri so »naši«. Dapa, ka bi nika iz stari praušk tō ostalo, gda smo se domau pelali po meši pa večernici v Grabi, so pred vasjauv stavili bus, pa smo pa pejški med molitvijov pristapali v ves, do kapejle, gde so nas že domanji čakali. Vejndrik zatok pa ovak tō, zamé prauška pomejni, pejški titi, v skupini titi, med svojimi titi do kakšnoga svetišča...

Dapa prišli so moderni cajti pa smo prauškarge več nika nej pejški ojdli, držine so autone mele pa se je vsakša ejkstra pelala k vasvárski Mariji. Če rejsan smo tam vidli, ka nas je dosta vōrnikov iz slovenski vesnic, dapa več smo nej po skupinaj bili, liki vsakši ejkstra. Zgibilo se je čūtenje, ka pripadaš skupnosti (közösséghez való tartozás érzése).

V zadnji lejtaj je pá vse več takšni praušk, kama lidgé pejški ojdijo. Iz Varaša povejmo v Mariazell ali v Maria Bild, dapa takšna je prauška po Marijinoj pauti tō. Kak če bi lidgé steli znauva doživeti mir v dūši, steroga na takšni prauškaj najdeš te tō, če kauli tebe (ali s tebov) stapla stau pa stau lidi.

Marijana Sukič

Po Marijinoj pauti malo ovak, kak do tejga mau

Na Vogrskom vsakšo leto organizirajo kauli velke meše prauške po Marijinoj pauti (1Úton Zarándoklat), stera vodi od Mariazell v Avstriji do kraja Csíksomlyó v Transilvaniji na Romejnarskom. Tau sta dve romarski cerkvi (Marijini svetišči), kama so že od inda ojdli z Vogrskoga

so pa pridgo škofa dojobrni-li na nemško pa na vogrsko rejč tō. Spejvali pri meši so pa vogrski.

Letošnja prauška po Marijinoj pauti je bila organizirana 26. avgustuša, na njej so prauškarge molili za ženske v blajženom stanji, za tau, naj bi se čimveč mlajšov narodilo.

V kapeji v Slovenski vesi

na prauške. Na Marijino paut se navezūvlejo druge prauškarske poti, kak povejmo Paut Daniela Halasa, stera se začne v Markovci na Goričkom.

Ena od postaj Marijine pauti je v Monoštri v cerkvi Marijinoga vnebovzetja. Že štrto leto es romajo z naši slovenski vesnic pa z Goričkoga tō. Za tau prauško je dau pobudo pokojni Laci Žampar iz Slovenske vesi, steri je iz trej smeri organiziro prauškare. Z avstrijske strani – od Maria Bilda prejk Rönöka do Monoštra – s slovenske strani – od Markovec prejk Sakalauvec do Monoštra – pa z madžarske strani – od Halogya prejk Magyarlaka do Monoštra – so prejšnja lejta prihajali prauškarge. Laci Žampar je s tau prauško sto bole povezati slovenske, vogrske pa avstrijske vōrnike, zatok je mešo vsa ta lejta darūvo soboški škof dr. Peter Štumpf. Prvo leto je meša bila v trej rečaj, vej

Slovenska veja prauškarov je paut začnila v Markovcaj na Goričkom pod vodstvom

V monoštrski cerkvi Marijinoga vnebovzetja

župnika *Dejana Horvata*. 21 prauškarov, ništrni so prišli z Gorenjoga Senika tō, se je napautilo do Verice-Ritkarovec, potejn prejk po gauški do Sakalauvec pa do Slovenske vesi. Vsepovsedi so nji počakali domanji lidgé – v Sakalauvci so pri štacijaj križne pauti molili, v Slovenski vesi v kapeji – njim ponidili kaj za piti pa gesti, vej pa tau

soboto je trno vrauče bilau. Tadaleso z njimi šli verniki iz porabski vesnic tō, tak nji je kauli pau šeste do varaške cerkve prišlo že skurok šestdeset. Tū so počakali eške tiste, steri so prišli s strani Halogy (letos Avstrijcov nej bilau), gda je vkūpvzonilo, šli sami v cerkev k sveti meši, steri je letos slūžo varaški gospaud *Ferenc Rimfel*. Njemi je pomagō markovski gospaud Dejan Horvat, dapa dosti reči nej daubo, zatok sta pri letošnjoj meši samo evangelij pa Očenaš bila slovenski, če rejsan je pau vernikov bilau iz Porabja pa Goričkoga. Škoda, ka je varaški župnik nej prejkvzejo prakso gospauda škofa, ka bi prauškare počako pred cerkvijo, njim pravo »Baug daj«, kak se šika, gda ti nekdo pride k (božoj) iži. Tau so gorprosili njegvi vogrski župljani, vōrnicke tō, nej samo Slovenci, steri

so tisti den 18 kilomejtarov pejški šli.

Vūpajmo, ka de organizacija drugo leto pa prava, pa de vse tak šlau, kak smo bili vcujnavčeni v tisti lejtaj, gda je tau prauško organiziro Laci Žampar. Pa mo te zadovolni slovenski, avstrijski pa vogrski vōrnicke tō.

Marijana Sukič

Foto: L.R. Horváth

KO SE DRUŽIJO OTROCI IN MLADOSTNIKI IZ ŠTIRINAJSTIH DRŽAV

Ministrstvo za šolstvo Republike Slovenije in Zavod za šolstvo Republike Slovenije sta že šesto leto zapored organizirala skupaj s ČSOD – Centri šolskih in obšolskih dejavnosti (eden od njih je tudi Breženka v Fiesi, v katerem preživljajo vsako poletje jezikovne počitnice porabski učenci skupaj z učenci partnerske osnovne šole Kuzma) Poletno šolo slovenščine za otroke iz celega sveta, ki imajo slovenske korenine. To poletje so se družili v Bohinju.

Slovenci živijo po vsem svetu in matična država Slovenija skrbi ne samo za zamejce, ampak tudi za Slovence drugod po svetu. Omogoča jim učenje slovenščine na različne načine, na primer z učitelji iz Slovenije, organizira

ti, nato jih razdelimo v pet skupin in vsaka med nami izdela učni načrt, v obsegu štiridesetih ur, izbere teme in seveda vsako dopoldne poskuša štiri ure motivacijsko zadovoljiti potrebe povprečno desetih udeležencev iz različnih

začetku tabora je prisotnega najprej malce domotožja (pri tistih najmanjših), nato sledi navajanje na domska pravila, pouk dopoldne in različne aktivnosti popoldne (pohodništvo, plavanje, kanuizem, rafting, lokostrelstvo ...), zatem nas veliko truda in dobre, včasih tudi slabe volje, pripelje do zaključne prireditve, na katero pridejo tudi starši otrok – udeležencev poletne šole in zame, prav tako pa tudi za vse ostale učiteljice, je to prav poseben dogodek, kajti vsi naporji so v trenutku pozabljeni. V kratkem zaključnem programu naredimo refleksijo vseh doživetij s pomočjo PowerPointa,

najti, ga najde ... Jaz sem ga našla. Bil je vse povsod – v pogledu na veličasten Triglav, v osvežitvi v čistem in bistrem jezeru, v trudu pri poučevanju pisane množice otrok, v popoldanskem klepetu z dragimi prijateljicami (učiteljicami slovenščine, s katerimi vsako poletje sooblikujem Poletno šolo slovenščine)... In zame največji zaklad in upanje je v odnosu teh otrok in njihovih staršev do slovenščine in Slovenije. Starši in stari starši po svetu preprosto želijo, da njihovi potomci ohranjajo njihov materni jezik. »Kaj nam svetujete glede slovenščine? Veste, jaz sem Slovenka, govorim, kolikor mi dopušča čas, s hčerko slovensko, želela bi, da se tudi ona bolje nauči govoriti moj materni jezik, ampak ona se malo upira. Pravi mi, da vsi njeni prijatelji govorijo hrvaško in zakaj bi morala

ona še slovensko«, mi je potožila mama moje učenke Mateje iz Zagreba. Odgovorila sem ji: »Če res želite, da Mateja ohrani vaš materni jezik, vztrajajte. Pogovarjajte se z njo slovensko, tudi takrat, ko vam odgovarja v hrvaščini.« Vsi starši in tudi njihovi otroci so izražali željo, da želijo ohraniti vez s Slovenijo, nočejo pozabiti korenin svojih staršev in starih staršev in vsi se zavedajo, da bo ta pripadnost možna le, če bodo ohranjali in se učili slovenski jezik. In na koncu ne morem, da se ne bi dotaknila okolja, v katero se kmalu vračam...

Dragi Porabci, svoje slovenstvo – kolikor ga je še ostalo – lahko ohranite samo tako, da govorite slovensko ...

*Metka Perger,
učiteljica asistentka*

Učiteljica Metka s svojo skupino

učenje slovenščine na daljavo in vsako poletje organizira poletne jezikovne tabore, na katerih se otroci slovenskih korenin učijo slovenščino, spoznavajo Slovenijo in se družijo z vrstniki iz Slovenije, naravnimi govorniki slovenščine. Organizacijsko in finančno najzahtevnejša je prav gotovo vsakoletna Poletna šola slovenščine, namenjena otrokom od 8.-14. leta, ki traja slaba dva tedna, najpomembnejša vsebina pa je 40-urni intenzivni tečaj slovenščine, ki ga izvaja sedaj že stalna ekipa učiteljic, ki poučujemo slovenščino kot drugi ali tuji jezik v različnih državah. Ker otrok (vsako leto jih je okrog petdeset) ne poznamo, moramo najprej s pisnim in ustnim preizkusom ugotoviti, kakšne so njihove jezikovne zmožnos-

držav, hkrati pa jih še naučiti čim več slovenščine. Na voljo imamo vsaka svojo učilnico, vso tehnologijo, od računalnikov, projektorjev, različnih didaktičnih pripomočkov in slikovnega gradiva, prav tako pa se tudi vsakodnevno med sabo konzultiramo – izmenjujemo mnenja in ideje, tako da z najrazličnejšimi tehnikami in metodami zaposlimo otroke, ki prihajajo iz različnih dežel – od Amerike, evropskega juga, severa in zahoda, do Kitajske, nekaj pa je tudi temnopoltih, ki sicer živijo v Evropi, korenine imajo v Afriki, najpogosteje pa so mame Slovenke. Največ je po navadi otrok iz bivših jugoslovanskih republik. Pisana družina z različnim znanjem slovenskega jezika in še bolj različnimi kulturnimi navadami. V

petja, plesa in slovenske besede. Najtežje pa je slovo, saj navezanost postane vzajemna. Objemi, zahvale in darilca povedo, da si delal dobro ... Svoje pa naredi tudi okolje. Letos je bil to Bohinj (Ena od bohinjskih legend razlaga, da je to najlepši kraj na svetu, ki ga je bog dodelil dobrim in pogumnim ljudem – od tod ime Bohinj; Bohinjci namreč pravijo bogu »boh«, zato ime kraja pomeni božje, od boga.), ki ga že od nekdaj občudujem. Za enkrat še neokrnjena narava, čisto jezero, pogled na Triglav in okoliške gore človeka notranje pomirijo, in čeprav je Zlatorog z belimi ženami že zdavnaj zapustil planinski raj – tako namreč pravi Legenda o Zlatorogu, ki jo poznajo tudi porabski učenci – njegov zaklad ostaja. In kdor ga želi

Častna diploma monoštrskemu cerkvenemu zboru

Ob 20. avgustu, prazniku sv. Štefana, ustanovitelja madžarske države, je cerkveni pevski zbor župnijske cerkve Marijinega vnebovzetja v Monoštru prejel Častno diplomo občinskega sveta. Priznanje »Za monoštrski šport in telesno kulturo« so podelili Elemérju Némethu, priznanje »Za Monošter« pa je dobil policijski podpolkovnik János Végvári. Odlikovanci so odlikovanja prevzeli na proslavi v baročni cerkvi, ki je bila v okviru svete maše. »Zbor župnijske cerkve Marijinega vnebovzetja je bil ponovno ustanovljen leta 2006 pod vodstvom zborovodja in kantorja Jánosa Soósa,« nam je povedal občinski svetnik, obenem član zbora Ferenc Sütő. »Namen našega zbora je, da olepšamo cerkvene obrede s petjem liturgije. Naši člani so prepričani, da je „pesem dvojna molitev“.«

L.R. Horváth

PREKMURJE

Lušt

Mogauče ste se že gda pelali po avtocesti od Murske Sobote prauti Lendavi. Te ste približno na pau poti na levo strani leko v pamet vzeli velke rastlinjake (növényház). V nji zdaj že šesto leto zorijo v cejlj Sloveniji dobro znani paradajzi, stere pod blagovno znamko Lušt pavle firma Paradajz.

Martin Žido in Dejan Šumak sta si malo po tistom, ka sta pred desetimi leti zgotovila študij agronomije, dela pa sta nej dau-bila, tak vžbrodila, ka na noge postavita firmo, stera bi pouvala paradajz. Nej je tak brž šlo, kak sta stela. Pet let je trpelo, ka sta vse potrebne papere dabubila in peneze vküp naškrabala. Mesto za rastlinjake jima je predlaglo pokojni župan Občine Turnišče Jožef Kocet, vej pa je bila v bližini Renkovec pauleg avtoceste tudi nejpoučana vrtina z vraučov vodaav. 2012. leta so prišli tak daleč, ka so v slovenski bautaj lidge prvo paut leko kúpili prekmurski paradajz. In čiglij je nej trno fali, ide dobro v promet. Dobro, znamo, ka je najboukši tisti paradajz, steroga sam na svojom gračenkij pridelaš. Samo od tisti, ka jih v bauti dobiš, je té prekmurski rejsan žmani.

Paradajz pod blagovno znamko Lušt zdaj raste v rastlinjakaj na šestih pa pau hektarih zemle. Do drüge sprtoleti do jih postavili ške na 2,3 hektara, tak ka naj bi od leta 2018 naprej vsakšo leto pripouvali 4500 ton paradajza. Tau je 25 procentov od tistoga, ka se v Sloveniji pogej. Brodijo, ka se po tom nedo več dale širili, vej pa znajo, ka si vsi takšoga »premium« paradajza ne morejo privauščiti. Do pa prenavuili ške bauto in postavili prezentacijski rastlinjak, tak ka do si lidge leko tudi poglednoli, kak pouvlejo paradajz.

Silva Eöry

Dober človek iz Avstrije

SUNČNE DVERI

Tri leta nazaj sam v novinaj Primorske novice preštejla intervju z Johannesom Gutmannom. Tau je človek, steri je na noge postavio firmo Sonnentor (če bi té rejči na porabski gezik obrnili, bi leko pravli, ka so tau Sunčne dveri). Iz odgovora v odgovor san bila bole prepričana, ka té podjetnik (vállalkozó), steri je zdaj 52 let star, rejsan pravi priimek (dober človek) ma. Najbole se mi je povidlo, gda je pravo, ka so njemi svetovalci pravli, ka naj küpi nauve mašine, pa de leko odpüsto stau lidi in de si te leko dosta več penez prislüžo. »Ka sam napravo? Ge sam rajši odpüsto té svetovalce. Moja vizija je nej investirati v mašine, moja vizija je, ka lidgé delo majo. In po tistom, gda končajo z keldjenjom etiket, morajo meti zadosta cajta za svoje mlajše, za starce,

le. In od tistoga mau v bauti dostakrat küpim Sonnentorove bio teje in zelišča. Nej so poceni, samo brodim, ka je dobro, če človek podpera

Johannes Gutmann se smege doj s plakata

tiste firme, stere dobro delajo s svojimi delavci in drügi mi lidami.

biu malo breg pa malo dau. Pauleg goušk pa ške dosta njiv in travnikov. Je pa istina, ka majo vekše gazdije, kak jih majo naši gorički pavri. Sedež firme Sonnentor, stera tristo lidam delo davle, njeni partneri pa so tudi pavri, več kak dvesto jih je, nej samo v Avstriji, tudi v bližnji Češki, je v vesnici, stera ma malo več kak stau lidi. Gda nas je naša GPS šker do nje pripelala, smo se prva tam sparkerale, gé so velke hale. Na informativni tabli smo

vidle, ka je boukše, ka se premeknemo bole v center vesnice, vej pa je tam vse tisto, ka je bole zanimivo za turiste. Gda smo se mimo lepih, obnovljenih ramov pelale, san brodila, ka so mogauče včasi lidge malo

smo te rajši üšle prva malo poglednot biodinamični gračenek, v sterom smo leko tudi kostavale tisto, ka je tam raslo. Za vodeni ogled paverstva smo nej mele cajta, smo pa zatau šle v njihovo restavrაციo, v steroj so ponüjali takše gesti, v sterom so ponücali tudi svoja zelišča. Nej je bilo dosta toga na jedilnom listi, zatau pa je bilo vse, ka smo naroučile žmano in niti nej tak trno drago. V pamet smo vzele, ka majo pauleg restavrაციje ške eno vekšo dvorano za predavanja, pa tudi vrtec. Kak sam zvedla, v njem ne dobijo mesta samo mlajši od zaposlenih delavcov, liki tudi deca od drügi domanjih lidi.

»Dobroga človeka« smo nej srečale, zvün na velkom plakati, steri visi na vhodi v bauto. Vidlo pa se je, ka je tü rejsan dobra energija. V bauti si leko küpo ške marsikaj drügoga, dosta več izdelkov Sonnentora, kak jih leko küpimo v Sloveniji; vse pa je povezano z bio predelavo tejov in zelišč.

Tüdi pred vhodom v bauto rastejo zelišča

za drüge lidi in za tau, ka v naši vesnicaj ostane življenje. Če bi si vküp nagrabio velki küp penez, bi osto sam in tau ne bi bilo špajсно. Samo bi brodo, če mi finančna kriza tej penez pogej. Zadnja srakica nema žepk, pravimo tü v Avstriji. Nika ne odneseš s sebov. Ške te lederne lače so nej moje. Stare so več kak 90 lej. Pred menov jih je noso moj oča,« so bile rejči, stere so me fejst geno-

Sunčne dveri majo svoj sedež v vesnici Sprögnitz, stera leži v tistom tali zvezne dežele Spodnja Avstrija, steri se zove Waldviertel. In gda nas je tau leto v té tau sausednoga rosaga z mamo in sestro odpelala paut, smo se odlaučile, ka demo tudi v Sprögnitz. Poštija, stera nas je pelala od kraja Au an der Donau prauti našomi cilji, je bila zanimiva. Tak smo se skoron počütile, kak če bi bile na Goričkom, vej pa je

Vsakši leko kostavle na bio gračenkij

čemerni, vej pa vsakšo leto več turistov pride k njim. Zdaj naj bi bilou že okauli 50 gezero na leto takši, stere zanima, ka dela ta firma, pa ka škejo v njihovi bauti tudi kaj küpiti. Tüdi mi smo prvo zavdirale ta. En bus penzionistov je malo vekšo gužvo napravo, pa

Zaposleni v toj firmi delajo od pondelka do četrtka, od 7.30 do 17. vöre. Majo tri odmoro za malico in obed, v petek pa so fraj že paudne, zatau ka majo te konec kedna več časa za držino. Fajn bi bilou, če bi bilou več takši firm, pa takši šefov.

Tekst in kejpi: Silva Eöry

Ves pod Srebrnim brejgom dobila svojo monografijo

17. avgusta večer se je na punilo dvoriške Srebrne ize v Martinji, prišli so domanji

v Martinji stalno živijo samo 104 lidgé, dapa ves ma prihodnost, ka v njej živi več mladi držin, stere majo mlajše.

Avtor Ciril Kozar je material za monografijo že dukši čas vkupbrau, zato ka ga je vsigdar brigala zgodovina svoje vesi. Vesi, gde sta bila rojena ali sta živala dva velkiva človeka Goričkoga, Božji služabnik Alojzij Kozar pa župnik Ivan Camplin. Gda se je pa odlaučo, ka monografijo napiše, ma je

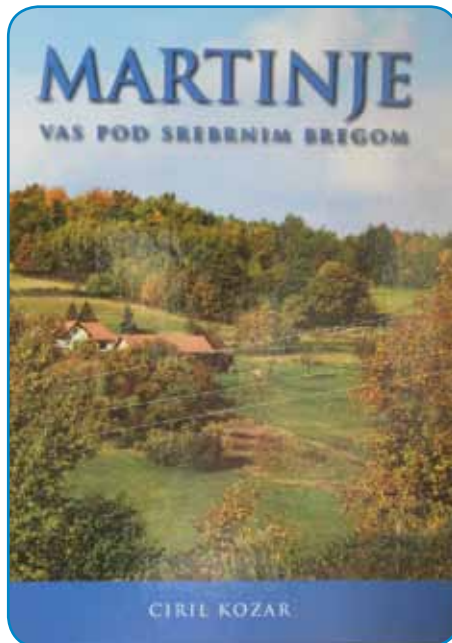
nili leta 1387 kak Martynye. Največ zgodovinski podatkov o njej najdemo v cerkveni doku-

pa obnavljanji martinjske kapejle.

Kak je povedo avtor, monografija bi nej bila popolna, če bi v njej nej piso o Božjom služabniku Alojziji Kozari (njegvi stric je biu), steri se je narodiu v Martinji, krščeni je biu na Gorenjom Seniki, pa o župniki Ivani Camplini, njegva iza – Srebrna iza – je gratala center kulturnoga življenja v Martinji pa točka, gde se srečujejo Goričanci pa Porabci. Dosti leko v mo-

Z avtorom monografije Cirilom Kozarom (z leve) se je pogučavo Srečko Kalamar

Lejpo oblikovana monografija

lidgé pa lidgé iz sausednji vesnic tō. Med gosti programa so organizatorge pozdravili soboškoga pūšpeka dr. Petra Štumpfa, generalnoga vikara pūšpekije Lojzeta Kozara, župana domanje občine Franca Šlihthubra, domanjoga župnika Dejana Horvata pa predsednika Državne slovenske samouprave Martina Ropoša.

Kak je pravla moderatorka večera Klavdija Dominko, predstavitev monografije o Martinji so zatok djali prav na té den, ka bi se s tejm spomnili državnoga svetka tō, združitve prekmurski Slovincov z drugimi Slovenci.

Z avtorom monografije, Cirilom Kozarom, se je pogučavo podjetnik in kulturnik Srečko Kalamar; steri je tūdi založnik tej lejpi knjig. Kak je v uvodni rečaj pravo, istina, ka

dunk samo pau leta ostalo za konkretno delo. Pri zbiranji

mentaj, v vizitacijskom zapisi gyōrske pūšpekije pa v arhivi

nografiji preštemo pa vidimo o kulturnom pa športnom življenji v Martinji, ejkstra o moškom kvarteti Martinje, steri je že večkrat spejvo v Porabji tō.

Na konci monografije leko preštemo ništrne pesmi pa si pogledamo dosti kejpov o Martinji (Hiše nekoč in danes) pa njegov lidaj (Martinjčani na slikaj).

Bogata knjiga je trno lepau postavljena, napravljena, tau hvali tūdi delo Klavdije Dominko.

Posebna vrednost monografije je, ka v njej najdemo dosta takšni kejpov pa dokumentov, steri bi se ovak zgibili pa pozabili. »Pozaba« je prekleta stvar, je pravo gnauk nekdo, ka se napiše pa naštampa, ostane. Ostane za mlajše rodove tō.

Marijana Sukič

Dvoriške Srebrne ize v Martinji so napunili lidgé

dokumentov, kejpov so ma dosta pomagali lidgé iz Martinja, stere je proso, naj malo poglednejo, ka se skriva po podaj ali v kakšni stari ladaj. Monografija najprva notpo-kaže zgodovino Martinja, ves so v dokumentaj najprva ome-

sombotelske škofije, k steroj Martinje cuj sliši od leta 1777. Avtor posebno poglavje (fejezet) namenja šauli v Martinji, stero so odprli tam že leta 1860, zaprli so go 1975. leta. Dosta dokumentov, planov najdemo v poglavji o zidanji

SVEČANE LITANIJE V OTKOVCIH

Društvo za lepšo ves Števanovci vsako leto organizira pri kapelici v Otkovcih litanije za vernike tega dela vasi. Letos je litanije, ki so bile v nedeljo, 20. avgusta, molil župnik Tibor Tóth. Pri obredu je sodeloval

cerkveni pevski zbor iz Števanovcev, ki deluje pod okriljem Zveze Slovincov na Madžarskem.

Domačini so po obredu pogostili vse udeležence.

L.R. Horváth

ŽELEZNA ŽUPANIJA

S kombajnom se prinaša ambrozija?

Kak po cejlom rosagi tak v Železni županiji je zdaj največša koncentracija cvetnega praja od ambrozije (parlagfű), zato ka zdaj najbola cvete. Süjo pa vraučo leto smo meli pa tau se fejest vidi ambroziji, če bi mrzlo pa deževno bilau, te bi zdaj nej tak fejest cvela pa nej bi telko lüstvo mantrala, steri so alergični na tau rastlino. Tej, steri so alergični na tau rastlino, bi si samo na söveri, kak so planine, leko najšli tašo mesto, gde bi mir meli, zato ka tam še ne raste. Kak vögleda, eden čas de se te cvetni praj od ambrozije še noso po lufti, zato ka ne napovedujejo deža, steri bi tau vse leko tazepro. Tisti, steri smo nej alergični na ambrozijo, ranč ne vejmo, kakšno mantranje je tau za nji. Tašoga reda ne morejo vanej delati, nej trenirati, nej se sprehajati, zato ka včasinijim naus teče, zvužgane oči dobijo, edni pa tak čütijo, kak če bi astmo meli tašoga reda. Tašoga reda, gda so tej poleni v lufti, tisti, steri so alergični, najbaukše, če včasini vrastvo vzememo, večkrat si vlase zaperejo, pa tisti gvant, s terim vanej odijo, gda so že v rama, kak najrvini dojvržejo. Zdaj je od Evropske unije regija - kak županija Vas, Győr-Moson-Sopron pa avstrijski Burgenland - 800 gezero evronov dobila, aj vönajdejo, kak pa zaka se ambrozija tak agresivno širi. Zato, ka že pet lejt nazaj se trūdijo pa pejnaze trošijo na tau, dapa do teيجا mau še nika haska nej bilau, pa amrozija ranč tak ali še bola raste kak doteيجا mau. Ka so čedni lidgé nej mogli vönajdti, na tau pavri majo edno idejo, zaka se ne more ta rastlina uničiti. Oni tau pravijo, ka z mašini: s kombajni pa cestno podjetje, gda travo kosi, s kosilnicami semen pela pa trausi kaulak vrat, gde odi po Železni županiji. Zavolo tauga prej raste tak fejest ambrozija.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Obisk ameriških senatorjev

Predsednik republike Borut Pahor in zunanji minister Karl Erjavec sta sprejela delegacijo šestih senatorjev ZDA, s katerimi sta govorila o sodelovanju med državama in v okviru zveze Nato, razmerah na Zahodnem Balkanu ter drugih aktualnih vprašanjih. V delegaciji ameriškega senata na obisku Slovenije so bili: John Cornyn, William Thad Cochran, Susan Collins, Thom Tillis, Thomas Bryant Cotton in Roy Blunt. Karl Erjavec je po pogovoru izrazil nezadovoljstvo glede stališča ZDA do arbitražne odločitve o meji med Slovenijo in Hrvaško. ZDA namreč pravijo, da se ne bodo postavile na nobeno stran, ampak da gre za dvostransko vprašanje. »Gre za spoštovanje mednarodnega prava, za spoštovanje arbitražne odločitve, ki jo je izdalo sodišče,« je dejal Erjavec in dodal, da je senatorjem pojasnil tudi, da je lahko reševanje vprašanja meje med Slovenijo in Hrvaško model za reševanje drugih odprtih mejnih vprašanj na Zahodnem Balkanu.

Obnova kompleksa Brdo

Slovenija bo pred predsedovanjem Svetu EU leta 2021 prenovila grad Brdo in dozidala hotel Brdo. Gre za najpomembnejši protokolarni kompleks v državi, v katerem bo izvedena tudi večina dogodkov v času predsedovanja. Zmogljivost hotela naj bi razširili na vsaj 120 sob višje kakovosti, uredili naj bi tudi bazen in garažo. Dela na terenu se bodo začela leta 2018 in predvidoma zaključila do konca leta 2020, izhaja iz vladnega gradiva, kjer je izhodiščna cena opredeljena na 26,2 milijona evrov. Za prenovno gradnjo Brdo - vsa potrebna dela naj bi bila izvedena prihodnje leto - pa je predvidenih 3,7 milijona evrov.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

HORTENZIJA ZA PODEŽELJE IN MESTNE VRTOVE

Počasno prelivanje barv od rožnatih k modrim odtenkom na eni sami rastlini hortenzije me spominja na mladost, pred nekaj desetletji. Skoraj

vešenimi listi, ki pa jih spet postavijo pokonci takoj, ko zadostimo njihovim potrebam po vodi in vlagi. Da se izognemo žalostnim grmom, hortenzije

barvno spreminjanje cvetov. Na enem grmu lahko vidimo tako roza kot modre cvetove. Ta vrsta hortenzij deluje podobno kot lakmusov papir - z barvo cvetov nam pove, kakšna je talna reakcija. Na obarvanje cvetov lahko vplivamo tudi z gnojenjem in zalivanjem. Hortenzije lahko sadimo mešano s trajnicami,

bujejo trdno oporo.

In kako je z obrezovanjem? Hortenzije uspevajo tudi brez njega. Večina hortenzij ne mara škarij. Velikolistnim aprila odstranjujemo odcvetele cvetove, a jih ne krajšamo, velikocvetnim pa cvetove porežemo od 10 do 15 centimetrov nad tlemi oziroma nad zadnjim pogankom lanskega reza.

Vrtna hortenzija je primerna za poletne šopke. Njena barvitost je zelo pestra.

vsak izmed nas ima nepozaben spomin na kakšno rastlino. Nekdaj smo jih videli na prestižnih vrtovih, ob gradovih in cerkvah, pa tudi na kmečkih vrtovih so se pojavljale v senčnih predelih, kjer niso vedeli posaditi kaj drugega. V glavnem so rasle kot samostojne grmovnice in tudi v skupinah.

Rod hortenzij (*Hydrangea*) obsega različne tipe rastlin: od vedno zelenih vzpenjavk do listopadnih grmov, manjših dreves in alpskih grmičkov, ki ne zrastejo več kot polmetra v višino, z občutljivimi cvetovi in izjemno jesensko barvo listja. Vse vrste cvetijo poleti, so nezahtevne za vzgojo in vzdrževanje, primerne so za kakršna koli tla in dokaj odporne proti boleznim in škodljivcem. Čas cvetenja se razpotegne na najmanj šest tednov, pogosto več, njihova socvetja pa so atraktivna tudi takrat, ko že odcvetijo. So tudi jesenski in zimski okras na vrtu.

Hortenzije ljubijo vodo, rade imajo vlažna tla, vendar voda ne sme zastajati. Rade imajo tudi sončna rastišča, vendar jim na takšnih vode rado zmanjka. To pokažejo s po-

najpogostejše sadimo na delno senčne lege. Nekatere vrste in sorte hortenzij so občutljiveše za zimske pozebe. To se je letos že drugo leto zapored pokazalo

V neutralnih tleh, ki niso niti pretirano kisla niti preveč bazična, se izrazita obe barvi. Sadimo jih samostojno ali v skupinah.

Hrastolistna hortenzija je okrasna z listi in cvetovi, ki so v latih. Primerna je tudi za gojenje v loncih.

predvsem pri velikolistnih hortenzijah. Da bi preprečili večjo škodo zaradi pozebe na pogankih, odcvetele cvetove porežemo šele pozno spomladi.

Za velikolistne hortenzije japonskega izvora je značilno

kot samostojne grmovnice v večjih vrtovih jih sadimo v skupine po tri ali več enakih, v manjših vrtovih pa posadimo le eno. Kot vzpenjavke pa so idealna rešitev za severne stene in ograje, vendar potre-

Latinsko ime za hortenzijo je *Hydrangea*, ki izvira iz latinskih besed voda (*hydro*) in posoda (*angeion*). Lahko bi ga prevedli tudi »posoda za vodo«.

Hortenzije so uporabne tudi v floristiki. Njihova barvna paleta je velika. Selekcija teži k čim pestrejšim barvam, večbarvnim. Najdemo jih v darilnih in poročnih šopkih, žalni floristiki in drugje.

NAMIG

Med novejšje sorte hortenzij spada hrastolistna hortenzija s čudovitimi belo cvetočimi cvetovi. To je vrsta hortenzije, ki ima liste podobne hrastovim. Posamezni cvetovi so v velikem latu, polvrstnati. Zraste v manjši grm, ki je primeren za sajenje med druge nizke grmovnice in trajnice na nekoliko zasenčenem svežem rastišču. Če si jo boste posadili, vas bo razveseljevala z bogatim cvetenjem dolgo v jesen.

Besedilo in fotografije:
Olga Varga

Slovenski simboli na evropskih kovancih

Evro v Sloveniji je star deset let

Letos poleti sem svoj dopust preživel na slovenski obali. Rad bi delil svoja doživetja z bralci Porabje. Takoj v prvem članku bi se rad spomnil na evro. Namreč v Sloveniji je Banka Slovenije pred desetimi leti izdala evrokovance. Torej, evro je v Sloveniji star natanko deset let. Vsiljuje se vprašanje, ali mogoče vsakdo ve, kateri slovenski simboli so na zadnjih straneh slovenskih evrokovancev? Jaz sem si jih natančno ogledal.

1 cent: Štorklja si za svoje gnezdišče izbere dimnik ali streho bivališč in le redko katera ptica je tako povezana s človekom. Je ptica dobrega znamenja, simbol dolgega življenja in eden najstarejših simbolov novega rojstva. Premer kovanca je 16,25 mm.

2 centa: Knežji kamen je bil v kneževini Karantaniji (katere del je bil tudi del današnje Slovenije) do leta 1414 namenjen ustoličevanju novega vojvode v sloveskem jeziku. Premer je 18,75 mm.

5 centov: Sejalec, pogost motiv likovnih umetnikov, s svojo silovito kretnjo seje semena, ki za trenutek lebdeča nad zemljo dajejo vtis dispozicije planetov, postavljenih v eliptične krivulje večnega gibanja. Premer je 21,25 mm.

10 centov: Katedrala svobode je neizvedeni načrt slovenskega parlamenta, delo arhitekta Jožeta Plečnika (1872-1957). Načrt je Plečnikova vizija samostojne slovenske države. Premer kovanca je 19,75 mm.

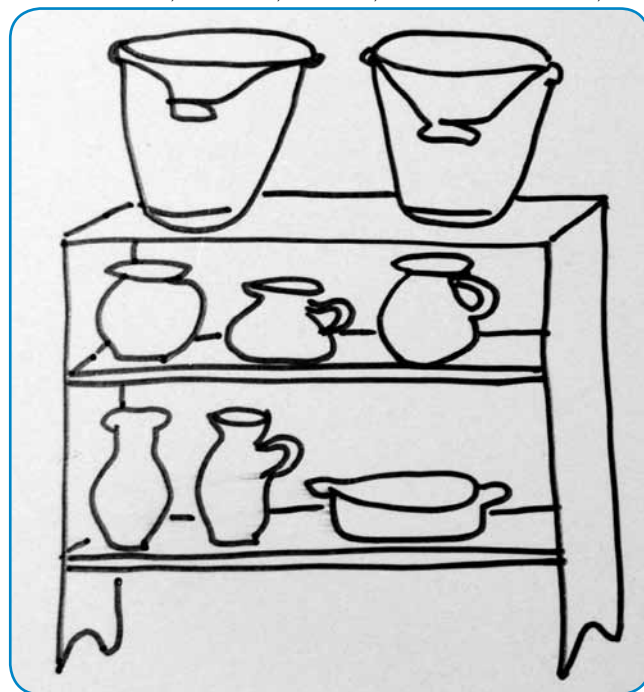
20 centov: Lipicanec je čisto krvna pasma konj. V kobilarstvu Lipica ga vzrejajo že od leta 1580. Izoblikovali so ga tako, da so tedanje kraške konje križali z andaluzijskimi, italijanskimi, danskimi, pozneje pa še z arabskimi pasmami. Premer je 22,25 mm.

V künji inda in gnes (34)

Štelaži – stelaža/polica – stelázsi

Piskre, laboške, piskriče, šticline pa druge „za nūc posaude“ so inda v štelaži dejvali v künji. Štelaži je stau na srteli, dveri je nej

emo, emo pa eno ali dveje polici. Vrkar na štelaži so leko djali dva vrča ali dveje kantli z vodaav. V 1960-i lejtaj so začnili kipüvati za künjo kredence. Zdaj pa so že nutzozidane omare, kište s pul-tom, više toga pa na steno obejšeni omarge.

Marija Kozar

50 centov: Triglav (2864 m) je najvišji vrh Julijskih Alp in od nekdanjega simbol slovenstva. Premer je 24,25 mm.

1 evro: Primož Trubar (1508-1586) je protestantski reformator, utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika in avtor prve slovenske tiskane knjige (1550). S svojimi deli je Slovence vključil v evropski kulturni prostor. Premer je 23,25 mm.

2 evra: France Prešeren (1800-1849) je največji slovenski pesnik. Z njegovim pesniškim opusom je slovenska književnost dosegla evropsko raven, predzadnja kitica njegove Zdravljice pa je po osamosvojitvi Slovenije postala državna himna. Na kovancu je čitljiva prva vrsta slovenske himne: „Žive naj vsi narodi...“ Premer je 25,75 mm.

Attila Fácán

... DO MADŽARSKE

Večina anketirancev se ne strinja z volilno pravico zamejskih Madžarov

Inštitut Publicus je pripravil reprezentativno raziskavo o tem, kaj mislijo Madžari o pravicah zamejskih Madžarov in tudi o podporah, ki jim jih namenja madžarska vlada. S tem da zamejskim Madžarom pripada madžarsko državljanstvo, sta se strinjali več kot dve tretjini vprašanih. Med simpatizerji vladne stranke FIDESZ je ta odstotek še višji (82 %), med tem ko se med pristaši socialistov le 32 % strinja z dvojnimi državljanstvom zamejcev. Podobno je bilo sorazmerje odgovorov pri vprašanju o volilni pravici zamejskih Madžarov, le z obratnim predznakom. Le 18 % vprašanih se strinja s tem, da lahko zamejci glasujejo tudi na volitvah na Madžarskem. Več kot 80 odstotkov jim te pravice ne bi dalo, češ da niso davkoplačevalci države.

Večina anketirancev se tudi ne strinja z visokimi podporami, ki jih daje madžarska vlada zamejskim madžarskim skupnostim (53 %). Najbolj zavračajo socialno podporo, ki jo zamejci, dvojni državljani, dobivajo z Madžarske (60 %), najmanj simpatične so podpore, ki so namenjene zamejskim nogometnim akademijam, le-te zavrača 81 % vprašanih. 55 % anketirancev meni, da vlada podpira zamejske Madžare zaradi njihovih glasov na volitvah in le 27 % meni, da gre za odgovornost vlade, ki jo čuti do usode madžarskih skupnosti v sosednjih državah.

V Železni županiji več brezposelnih kot pred enim mesecem

V Železni županiji je naraslo število tistih, ki si iščejo službo. To velja, če podatke primerjamo s podatki pred enim letom in pred enim mesecem. Na koncu julija je bilo v županiji 4239 registriranih brezposelnih oseb, pred enim mesecem so bili 4103, pred enim letom 4058. Število dela zmožnih oseb v županiji je 175 405. Relativna brezposelnost je na koncu julija znašala 2,43 odstotka. V županiji je le 12 naselij (ponavadi so to majhne vasi), v katerih ni nobenega brezposelnega občana.

Ge se v ogrächenki dobro počutim

Proto jeseni, gda že zvekšoga vse zrejli, se že vidi, ka se je na njivi pripauvalo, ka je bilau lejpo pa ka je bilau za nikoj valaun. Istina, tau je največkrat nej od gazde odvisno, liki od tauga to, kakšno je bilau vremen pa od tauga, kakšna je zemla. Pišta Čerpnjak v Varaši en ogrächenek delajo, pa kak pravijo, tašo dobro zemlau doma na Gorenjom Seniki nikdar nejso meli. Pa tau se vidi, zato ka ogrächenek tak vögleda kak püngrac. Ka njim trbej, v tom malom ogrächenki so vse pripauvali, dapa kak pravijo, za tau je dosta trbelo delati.

- Pišta bači, če gledam vaš ogrächenek, tak vidim, ka sploy lejpi pauv te meli. Ka vi na tau povejte?

»Sploy dobro leto je bilau, ka je malo falilo, tau, ka dež nej ušo. Tau je sreča bila, ka mam eden tristauliterski škaf, kama s sausedne streje strejšnico mam nutpüščeno, pagda dež dé, te mi te škaf napuni. Tam mam tiste desetlitterske plastične glaže, gde je sončnični olaj bijo notra, vejn tak stau falatov, pa te v tiste nutzlejšvam, aj mam vodau. Ge tau sir mam nalečeno pa če trbej, te odtistac nosim pa s tistim polejšvam.«
- Letos je dosta trbelo polejšvati?

»Letos je graubo, dapa tau vsikši ne vej, kak ge polejšvam. Drügi tak polejšvajo, ka vrkar malo praj tazaperejo, spodkar pa do korenjé nika ne pride. Ge spodkar vcujdejam k korenjam gnauk, dva-krat, pa gda vidim, ka tadojodišla voda, te eške gnauk dam rastlini. Tau vej, ka je tau špila, samo ovak ne moreš je redno polejšjati.«

- Kelko časa trbej k taumi?

»K prpli tak dve, tri vöre, zranja mo pa paradajs polejšvo, zato ka če etak polejšvaš, te ti nej trbej vse vsikši den polejšvati, dapa nika vsigdar trbej. Tak ka vsikši den dve,

tri vöre samo polejšvam.«

- Ka mislite, ka je baukše, süjo leto pa dosta sonca ali menje sonca pa bola deževno?

»Tak mislim, ka baukše je süjo, če samo paradajs gledamo, gda tak lopau zrejli pa dosta dežgi pride, te včasini črni grata pa začne gniliti. Sonce trbej, ka koli pauvaš, če nega deža, te zato leko polejšvaš, dapa če je dosta deža, te vse zagnili, kak krumplinge tak vse drügo.«

- Ta zemla je zato baukša kak doma na Gorenjom Seniki ste go meli, nej?

»Tau vejš, ka je dostabolabaukša, dapa najbaukša zemla je tam spodkar pri Rabi bila, gde sem prvin ogrächenek emo. Tam je taša dobra pejsačna zemla bila pa taša lejpa kapüsta rasla, ka pet kil je edna glava vagala. Pa vse, ka sem tam pauvo, je strašno lejpo bilau. Tü, gde zdaj te ogrächenek delam, nika ne morem povedati, vse zraste, najbola krumplinge,

»Ge v gračénki vse pripauvam, ka nücamo v držini«

gra, paradajs pa prpau, dapa kapüsti se nika ne vidi pa ne vej, ka mora tau biti.«

- Znali bi tapovedati, ka vse mate v ogrächenki posajeno?

»Ka trbej, vse mam. Dva fele graja, eden, ka na kolje zraste, pa tauga maloga tö mam. Zvün tauga krupline, kukrco, prpau, paradajs, tikvi več fele, karalabe, djagode, zeller, maline, mrkevco,

petroš, rdečo repo, šalato, kínai kel (kitajski ohrovt), aubrike, lük, česnek, ne vej, leko ka sem kaj vönjau, dapa tau gvüšno, ka nam doma trbej, tau smo vse pripauvali. Aubrike so

Pišta Čerpnjak

sploy lejpe bile, dva rada sem emo posajeno, pa sem njim napravo iz lesa taši kordon.

smo pripauvali, žena, kak je flajsna, že vse tadjala pa dolasküjala, drügo pa dolazribala pa v zmrzovalnik djala. Tau vse je nej malo delo. Dja okapam, polejšvam pa nosim domau, ona pa taklade. Zvün tau-

ga zdaj še edno delo mam, kínai kel (kitajski ohrovt) moram pošprickati, zato ka vse je puno s tejmi črni mišicami, če tau taostane, te gausence baudejo pa vse dolapogejo.«

- Je taši den, ka ste nej v ogrächenki?

»Vsikši den pridem, zazranka v pau petoj se gorprebidim pa v petoj sem

že tü, če nišo vrastvo ne berem, te edno palinko zato sir potežim, prvin kak bi vcujstano delat, zato ka tau mauč da. Tak do pau devete polejšvam, vodau nosim pa te dem domau zajtrik djejt. Če kaj saditi, okapati trbej, te tau potistim tanapravim, podnek domau na obed pa te do pau pete vöre v tišlar-skoj delavnici vküper žagam, droberdja pa žaganco v žakle skladem. Gda s tejm zgotauvim, te nazaj pridem sé v ogrächenek, pa če kaj trbej, še tanapravim. Pa meni vsikši den tak tadé.«

- V nedelo ranč tak?

»Ge na pau deveto k mešidim, dapa če je sila, ka sem kaj nej mogo narediti, te sé pridem pa delam v nedelo tö, tak ka pri meni nedele nega, samo rejdko. Ge te mam najbola nedelo, če dež de pa vanej ne morem delati.«

- Če bi nej meli ogrächenek, te ka bi delali cejli den doma?

»Ne vej, ka bi te z menov

bilau. Ge bi zaman na lotoni dosta pejnež daubo, ge brezi ogrächenka bi nej mogo ostati. Ge sem tak, če samo kauli vrat dem po ogrächenki, te se že dobro čutim, mena je tau vekšo veseldje kak kakoli drügo.«

- Ka na ogrächenki vam zra-ste pa ozrejli, s tauga mlajši tö gvüšno kaj dobijo.

»Sin Csabi, on je na Acsádi, on bola rejdko pride, menši, Árpi je paulek, samo on je pa zdaj ram küpo pa dosta dela ma, on pa zato ne more. Dapa obadva dobita s tistoga, ka je tasklajeno pa ka se friško dolapobere, s tistoga tö.«

- Odkec spravite flanco, ka taposadite?

»Mi svojo flanco mamo, tau žena doma naredi, pa vsigdar tisto sadimo, ta je dosta baukša kak tista küplena. Že zdaj domau nesem prpau, aubrike pa paradajs pa goščice vöpastim pa posišim, zato ka de žena kleta tau semen sadila.«

- Vi ste se tau vse od koga navčili, ka se tak dobro razmejte na rastline? Od oče?

»Najbola iz novin pa iz vrt-narskoga kalandara sem se navčo, doma od oče nikanej, zato ka on se je k taumi nej razmo. Te novine pa kalendar sem ge sir štöjlo, te gda je še 29 forintov koštalo, zdaj je že nejmam, pa ranč nej trbej, zato ka tau sem ge že vse vöprešto, ka je meni trbelo.«

- V zimi de vam falilo, ka nete mogli vöodti v ogrächenek.

»Nede tak fejt falilo, zato ka v zimi pa še nalagat odim v tišlarsko delavnico, tak ka rano, v pau tretjoj vöri že stanem. Gda domau pridem, predpodnevom malo še spim, pa te zadvečerek tak dem nazaj delat. Te par mejsecov brž odide, pa te sprtulejt se že tak začne znauva delo v ogrächenki.

Karči Holec

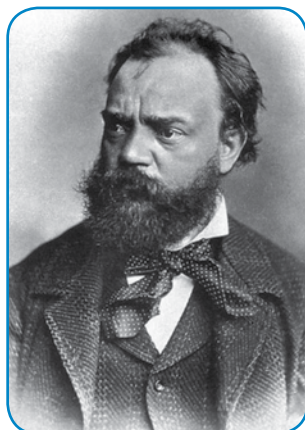
MILOSTNA ROKA KIPARJA FRANCESCA ROBBE

Kako prepoznamo kip, ki ga je ustvaril kipar Francesco Robba? Pri kiparju Robbi gre za srednje močne figure z manjšimi glavami, pogosto v labilnih stajah. S tem se družijo razgibanost telesa v kontrapostu (it. *contrapposto* - nasprotnost). Ta se nanaša na pozo človeškega telesa v stoječem položaju, v katerem človek stoji naslonjen na eno nogo, druga pa je blago pokrčena. Lega se imenuje tudi S-linija. Posebno pri angelih se ta živost izraza družijo z izrednim čutom za lepoto koketnost delno razgaljenega telesa, ki se mu hkrati podreja slikovito razgibana draperija. Obrazi njegovih figur vedno s polno čustvenostjo sodelujejo s tem, kar počnejo – razmišljajo, molijo ali so rahlo zamaknjeni. V njih pa venomer vidimo in čutimo pridih zavzete ga čaščenja.

Ljubljanski barok je dosegel umetnostni višek s kiparstvom *Francesca Robbe*, ki je prišel v mesto leta 1721 kot pomočnik kamnoseškemu podjetju Luke Misleja. Sicer pa je iz zgodovinskih virov znano, da je bil Francesco Filippo Robba leta 1698 krščen v župniji San Moisè v Benetkah in odraščal v družini, ki je tolkla bridko revščino. A že leta 1711, torej le nekaj dni po dopolnjenih trinajstih letih, je kot vajenec za pet let vstopil v delavnico uglednega kiparja Pietra Baratte, ki je v beneško kiparstvo na prelomu iz 17. v 18. stoletje vnesel vplive pomembnega toskanskega klasicizma. Robbova nadarjenost za oblikovanje kamna pa je segala celo preko oddaljenih kronanih glav. Osrednje naročilo njegove delavnice je bil oltar za kripto kapucinske cerkve na Dunaju, v kateri so bili pokopani člani družine Habsburžanov. Še veliko dlje, v Sankt Peterburg, pa so romali kipi, ki si jih je za svojo novo prestolnico omislil Peter Veliki. Rodne Benetke je Francesco Robba zapustil okoli leta 1720, njegov prihod v Ljubljano pa je povezan z njegovim kolegom, kiparjem Jacopom Contierijem. Tedaj se je Robba tudi poročil s Terezijo, hčerjo kamnoseka Luke Misleja. Poroka je bila lep korak na njegovi poti do uveljavitve.

Po tastovi smrti, leta 1727, je Francesco Robba prevzel njegovo delavnico ter jo dvignil na očitno kakovostno stopnjo. Združeval je

kamnoseštvo z arhitekturo in kiparstvom ter si s tem ustvaril vodilni položaj v vseh jugozahodnih alpskih deželah in v sosednji Hrvaški. Izpod rok Francesca Robbe so namreč nastajale vse časti in hvale vredne skulpture. O tem govorijo velika naročila za tedaj vidna mesta – Ljubljano, Zagreb in Celovec. Tako je Robba v skoraj

Francesco Robba

tridesetih letih bivanja v Ljubljani ustvaril mnogo del in tudi v Avstriji, kjer ga uvrščajo med najbolj kakovostne kiparje v belem marmorju. Do izteka dvajsetih let je tako postal prvo ime umetnosti kiparjenja v Ljubljani. Tedaj je bil že pravi Ljubljančan, stopnjo njegove uveljavitve pa kaže podatek, da je leta 1724 postal predstojnik mestnega ceha kamnosekov, zi-

Detajl oltarja v Križevcih

darjev in stavbenikov. Zakon s Terezijo žal ni trajal dolgo, saj je umrla, a se je leta 1732 znova poročil z Ano Marijo Petterman, ki mu je rodila devet otrok.

Težave, ki so se skozi ustvarjalni čas pojavljale v njegovi delavnici, zagotovo niso manjkale, a kljub temu je obdelovanje kamna izpod njegove roke šlo dalje. V dobrih tridesetih letih je bil izvršene-

ga ogromno dela, še posebej če vemo, da se čista umetniška ustvarjalnost, ki je značilna za velike kompozicije njegovih skulptur, ne dosega brez truda in zahteva tudi svoj čas zorenja v umetnikovi duši. Če naštejemo zgolj najpomembnejša dela, so to kipi na oltarju svetih angelov iz leta 1723 in sv. Ane iz leta 1724 v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani; leta 1727 je nastal sv. Janez Nepomuk za savski most pri Ježici; leta 1730 oltar sv. Ignacija pri sv. Katarini v Zagrebu; leta 1731 oltar sv. Katarine v zagrebški stolnici; leta 1736 veliki oltar v sedanji frančiškanski cerkvi v Ljubljani; leta 1737 steber sv. Janeza Nepomuka v Celovcu; 1744 veliki oltar pri uršulinkah v Ljubljani; leta 1743 do 1751 vodnjak treh kranjskih rek v Ljubljani; 1755-56 oltar sv. Križa v zagrebški stolnici. Najvišjo stopnjo slikovitosti v svoji edinstveni potezi pa je Robba s svojo milostno roko, polno navdiha in občutka za beli marmor, dosegel v dveh svojih delih – v *Vodnjaku treh kranjskih rek* ali t. i. *Robbovem vodnjaku*, pred ljubljansko mestno hišo in pri *oltarju sv. Križa* za zagrebško stolnico. S prvim delom se je Robba uveljavil kot največji predstavnik kiparstva v času ljubljanskega baroka in hkrati kot najpomembnejši kipar v marmorju na jugovzhodnem alpskem območju srednje Evrope. Posebna oblika njegovih skulptur izraža čustveno toplino in privlačno ekspresivnost njegovih najboljših del.

Iz virov, ki dokumentirajo nastanek omenjenega ljubljanskega vodnjaka, naj še dodam, kako neprijetne so bile kiparjeve bitke z mestnimi naročniki za obnavljanje pogodb, zaradi vse večjih stroškov. *Vodnjak treh kranjskih rek* je Francesco Robba zasnoval po reprezentančnem Berninijevem rimskem vodnjaku *Štirih svetovnih rek*. Njegovo postavitve pa je tedanji župan Jurij Ambrož Kapus, Robbov sosed, mestnemu svetu uspešno predstavil 4. julija leta 1743. Stari vodnjak je bil namreč dotrajan, Robba pa je pogodbo za uresničitev podpisal še istega dne. Za plačilo so mu obljubili 2400 goldinarjev in sedež v zunanjem mestnem svetu, ki si ga je bilo, kot kaže, mogoče zagotoviti tudi s kiparskim dletom. Do leta 1751, ko je bil vodnjak končan, so si sle-

dile nove finančne zahteve. Kipar je dosegel povrnitev škode zaradi izgube kamna, ki je med potjo po morju iz Benetk pristal na dnu ter dodatnih 1500 goldinarjev, po zaključku kiparskega dela pa se je pravdal še za nadaljnjih 2800 goldinarjev. Dobil pa jih je 1800. Francesco Robba je najpristnejši sad kraških pogojev v umetnostni

Angel iz ljubljanske stolnice

kulturi ljubljanskega baroka. Z razvojem baročne arhitekture in njenih veličastnih teženj v opremi cerkva je začel od srede 17. st. dalje izpodrivati domače kamnite vrste marmorja, ki ga je v kakovostnejših vrstah nudila predvsem Italija. Mnoga naročila vseh vrst, od enostavno kamnoseških do najbolj zahtevnih, so dala povod za nastanek podjetij, ki so v Ljub-

Vodnjak treh kranjskih rek

ljani cvetela dobrih sto let. Vsi vodje teh delavnic – Mihael Cussa iz zaselka »Pri Kuših« pri Lokavcu v Vipavski dolini, Vipavca Luka Mislej in Franc Rotman ter tržaški okoličan Francesco Robba – so bili Kraševci. Kras je bil tem delavnicam tudi najnaravnejše oporišče kot zakladnica v starem izročilu prekaljene delovne sile. Kraški kamnoseški milje sam s svojo tradicijo pa ni bil umetniško kreativen, čeprav se je na kamnoseškem obrobju spogledoval tudi s kiparsko ustvarjalnostjo. Tudi kot zakladnica bolj kakovostnih vrst v novejšem obdobju, ki se je

nagibala k barvitemu in bleščečemu izrazu, ni mogel več zadosťotovati. Da pa bi ugodil zahtevam baročne obrti, so bile ljubljanske delavnice navezane na dobavitve genoveškega, kararskega in drugih plemenitejših vrst marmorja iz Italije, ob posredovanju Benetk kot trgovskega in pristaniškega središča. Benetke so bile tudi

najbližje središče, kjer je Ljubljančan lahko spoznaval nove težnje italijanskih umetnikov v kiparstvu in svojo obrtno zmogljivost oplemenitil najprej z izdelki beneških delavnic.

Konec februarja leta 1756 je bil posvečen oltar sv. Križa, ki ga je Fran-

cesco Robba izklesal za zagrebško stolnico. Ostaja pa to zadnje delo, ki ga je videl dokončano. V Zagrebu si je gotovo še obetal naročil, vendar se je konec leta 1756, podobno kot v številnih zimskih mesecih v preteklih letih, spet mudil tam. Zapis v mrliški knjigi župnije sv. Marije na Dolcu, ki stoji prav na sredi med jezuitsko cerkvijo sv. Katarine in zagrebško

katedralo, sicer ni preveč zgovoren – *1757 januarii 24 Franciscus Robba sculptor munitus sacramentis obiit, sepultus in parochiali ad dolorosam* – lahko pa domnevamo, da ga je v mrzlih zimskih mesecih v hrvaškem glavnem mes-

tu pokosila ena od pljučnih boleznih, za katerimi so pogosto bolehal in umirali kiparji in kamnoseki.

Kadar nas pot privede k slovenskemu baročnemu kiparstvu, se pred nami odpre nov svet enkratno ustvarjenih del umetnikov, ki so posejali svoje »biserne« skulpture v našo umetnostno zgodovino.

In med njimi je zagotovo umetnik Francesco Robba, ki je s svojo milostno roko ter hkrati z vlogo kraškega kamnoseštva nagovoril številne ljudi širom po Evropi.

Mojca Polona Vaupotič

*Kugyjev pogled
(Odlomek iz romana, II)*

V romanu ANKA se prepletata dve zgodbi. V prvi, iz katere je odlomek, se policijski inšpektor Erik v pisarni ob Blejskem jezeru pogovarja z Madžarom, bojda Szebestyenom, ki je po jezeru prišel iz Bohinja. Tema zapletenega pogovora se vrti o genetiki in skorajšnjem nastanku (izdelavi) novega človeka, ki bo rešil zagate na Zemlji, prenasršeni s prebivalci. Druga pripoved je, rečeno poenostavljeno, življenjski utrip med profesorico, tudi pevko ljudskih pesmi, Anko in docentom za slovensko književnost Elemirjem. V obeh pripovedih je kopica vsebin, povezanih s Slovenijo in Madžarsko, tudi s Porabjem.

6.
»Ne sanja se mi, o čem govoriš, verjetno si me s kom zamenjala...«

Anka je pripomnila: »Vse lepo in prav, ampak tudi v Vršendi, po pripovedovanju babice in dedka, ni bilo kaj dosti drugače, verjetno smo morali po vojni še bolj varčevati kot tu. Bilo je seveda več pristnih srečanj v posameznem zaselku, česar danes skoraj ni več. Vsak je zaprt za svojo ograjo, nekoč pa tudi le-teh ni bilo, kakor je še mnogokje na avstrijskem podeželju.« In tako sta klepetali o vsem, le politike sta se izognili, mama bolj zato, ker jo je manj razumela, Anka pa, ker je ni marala, zato je bolj poredko gledala dnevne informativne oddaje in pogostejše preklopila na dokumentarne filme, tuje in domače, slednje manj, ker jih je bilo malo. Hvalila je oddaje na državni televiziji o kulturi, ki so bile primerljive s podobnimi evropskimi, avstrijskimi in drugimi.

Tudi midva sva se zelo redko pogovarjala o letu šestinpetdeset, o grozljivih streljanjih in rušenjih stoletnih, kulturnozgodovinskih hiš v Budimpešti, kjer je bilo mogoče še dolgo na zidovih videti sledi granat in svinčenk, zaritih v omet. Tik pred Ribiško trdnjavo pri Matjaževi cerkvi je

stalo veliko, skoraj prazno poslopje, hiša strahov, brezdomcev in narkomanov, na katerem so bile luknje v ometu in opeki, kakor bi žolne izdolble trхло drevo. Ali je res ali ne, tega nisem nikoli poizvedoval, da so posledice streljanja leta šestinpetdeset namenoma pustili kot spomin in opomin, da se kaj takega ne bi več zgodilo. Natančno se ne spomnim, a zdi se mi, da je bilo mogoče nekaj podobnega videti na zvoniku ob debrecenski fakulteti Lajosa Kossutha, kjer so potekali seminarji madžarskega jezika, literature in kulture. Ko sem prvič slišal za to, Vojvodincev nisem vprašal za podrobnosti, potem pa sem se pozabil pozanimati pri kom s fakultete.

Videl in čutil sem, da je mama ponosna na Anko, denimo, ko je sedla na traktorjev blatnik z ene strani, na drugi je bila mama, oče pa je peljal na travnik, kjer smo sušili seno. Po daljšem času me je zanimal precej razmajan moped, ki sem ga s trdom uspel zagrnati, ampak daleč se nisem pricijazil, le do prvega sedla, kjer je izdihnil še prej pa dvakrat ali trikrat kihnil, kot bi imel nahod. Toda, kot da bi vedel, se je ustavil pri Pištiju, ki se je spoznal skoraj na vse, rekli smo mu *ezermešter* ali *tauzentkunstler*, mojster tisočerih spretnosti.

Povedal in pojasnil je, da je mešanica bencina in olja pregosta, ker je stara, svečka se je zamastila, in ko jo je osušil, je motor veselo zapredel proti Ogradi, enemu naših največjih travnikov za najkakovostnejše seno in otavo. Anka, mama in oče so se pravkar pogovarjali, kje sem se zataknil, zaskrbljenosti pa ravno niso pokazali, ko sem se z nekaj težave in drsečimi nogami po tleh, ustavil, rahlo zaprašen, ker je takrat bila vaška cesta še makadamska, ki je zdaj že dolgo asfaltirana, in kjer je nekoč vozil vlak, je zdaj široka, sodobna cesta, novo progo pa so pomaknili le nekaj metrov v stran od nekdanje.

Mati

»Veš, čudovito mater imaš, odlično, prijetno, vzpodbudno je tu, in če se kdaj pricijaziva do upokojitve, bi živela malo na tvoji domačiji, malo v Vršendi in malo, v bližini morja v Piranu, seveda, če boš imel tam garsonjero, kot načrtuješ ... a ne bom razpredala zgodbe naprej, da se ne sfiži, preden se začne razpletati,« mi šepeta v uho, ko leževa v posodobljeno kmečko posteljo, kar pomeni sto let star okvir, v katerem je vse ostalo, kot se času spodobi. Spravlja me v dilemo: kako povezati njeno ravnanje v Matjaževi cerkvi, pri njenih v Pécsu in zdaj tu, v majhni gorički vasi, kjer je drugič. Je k skoraj popolnoma drugačnemu razpoloženju prispevalo novo okolje, klepet z mojo mamo, spoznavanje kraja, spokojno mirna pokrajina z obilico sadnega drevja, kdo bi vedel; in prepozno je za dolgo razmišljanje. Vsaj nocoj. »Morda deluje omamni vonj sveže posušenega sena.«

»Da imam čudovito mamo, si zelo dobro zaznala, morda je celo predobra, preveč se boji in skrbi zame, kar ni dobro, ampak poskusiva zaspati,« ji nežno dahnem in jo objamem. Voljna v mojem naročju hitro zaspi, kar pomeni, da jo je dan na kmetiji, čeprav nisva resno poprijela za delo, dovolj utrudil. Spanec se me noče prijeti, izogiba se me, polzi mimo, da ne bi sanjal sanj. Izključiti poskušam vse zahtevne in resne misli in imeti v možganih samo eno: zaspati in zaspati in spati. A ne gre, noče, spanec je zaobšel našo hišo, išoč Ankin in moje sanje. Končno se ugreznem v mehko, belkasto-vatastolebdečo tišino in odplavam... odsanjam...

Ne vem, od kod se je vzela, kar naenkrat je Anka kot veter privihrala v mirno dnevno sobo, kjer sva z očetom reševala zapletene zunanjepolitične probleme, kot bi odgovorila, če bi naju kdo vprašal, o čem se pogovarjava. V resnici sva imela zanimivo temo o porcelanu Zsolnay, ki so ga desetletja, celo stoletja izdelovali v Pécsu in ga še prodajajo po celem svetu. Močna konkurenca Zsolnayu je porcelan Herend, sta pa oba enake kakovosti, zato gre bolj za osebni odnos in okus do barvne osnove in porisav. Na peškem prevladuje osnovna rumena, na herendskem, ki ga izdelujejo kakih dvesto kilometrov zahodno, ob nekdanji cesti osem, ki povezuje porabski del z Budimpešto. Anka je bila ljubiteljica Herenda, mama pa Zsolnaya, zato sta bila ob praznikih pri hiši v uporabi dva servisa. Moj bodoči tast je poznal kolega, ki je v hrvaščino prevedel obsežen katalog, ki

ga je izdala tovarna ob neki okrogli obletnici, verjetno stoletnici, in vanj vključila celoten pregled dogodkov, skice, risbe in fotografije izdelkov od prvih do najnovejših. »Katalog mi prinesi, če jih še imajo!« namignem, ker me porcelanasta zgodba zanima, še bolj pa zgodovina razvoja tovarne, kakršnih je v Evropi malo, če sploh katera. Katalog sva zaman iskala na nedavni razstavi, ko je bilo v Muzeju Zsolnay, ki spada pod strokovno okrilje muzeja Janusa Pannoniusa, na ogled 130 predmetov s konca devetnajstega in začetka dvajsetega stoletja, iz obdobja ustvarjanja v manufakturi Zsolnay. Za razstavo sva zvedela isti dan, ko so jo zvečer zaprli, zato je zmanjkalo ves predstavitveni in reklamni material, eksponati iz novejšega obdobja in brez muzejske vrednosti pa so bili vnaprej razprodani.

»Kar mojega vzami, meni je vseeno, v katerem jeziku je, zdi se mi, da imam še angleški in madžarski izvod, morda celo hrvaškega, ki ga je uredil kolega Ernest Barić. Kje je izbrskal toliko zelo zelo starih skic in celo fotografij, pa je skrivnost, ki je ni zaupal. Tudi vztrajal nisem, da bi moral povedati, ker se mi ni zdelo pomembno, važna je bila odlična knjiga.«

»Zdaj pa tako, da veste, vse, kar se bo v hiši dogajalo in zgodilo, mora biti podrejeno sklepnim pripravam na snemanje moje prve samostojne zgoščenke,« je Anka skoraj zapovedala zadihana z rahlo rdečico na licih, kakor da je tekla po stopnicah ne vem v katero nadstropje.

(Roman ANKA bo izšel pri Kulturnem društvu Mari-borska literarna družba)

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 1. SEPTEMBRA
DO 7. SEPTEMBRA**

PETEK, 01.09.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket: Izbor 2017, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.10 Moj pogled na znanost: Prof. ddr. Nataša Golob, dokumentarna oddaja, 11.50 Kraji in običaji: Planota na robu, oddaja TV Koper-Capodistria, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 3000 kilometrov s Simfoniki, glasbeno dokumentarna oddaja, 14.30 Šiša Pangma, dokumentarna oddaja, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.50 Duhovni utrip: Varuh svojega brata, 16.20 Platforma: documenta 14, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017: Šola, 18.10 Puša Pepa: Svetilnik dedija Zajca, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Graška Gora poje in igra 2017, oddaja TV Maribor, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 M. Butterfly, ameriški film, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

PETEK, 01.09.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Slovenski vodni krog: Želimeljčica, dokumentarna nanizanka, 9.25 Dobro jutro, poletni izbor, 11.40 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.25 Prislunimo tišini: Gluhoslepota je ena najtežjih oblik invalidnosti, izobraževalna oddaja, 13.05 Bleščica, oddaja o modi, 13.50 O živilih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.20 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.00 Bučke, satirično informativna oddaja, 15.25 City Games - Igre mest, reportaža, 16.00 Judo: svetovno prvenstvo, 18.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.40 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski četrtkovih tekem, 20.15 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovaška:Slovenija, 23.00 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski petkovih tekem, 23.20 Polnočni klub, 0.35 Glasbeni spoti, 1.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovaška:Slovenija, 3.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 02.09.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.15 V svojem ritmu: Indie rock, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 10.40 Zeleni Pariz, francoska dokumentarna oddaja, 11.45 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živilih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.10 Skrivnosti mest: Amsterdam, britanska dokumentarna serija, 16.00 Pogovorna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Moj vrt ima načrt: Zakaj pa?, dokumentarna oddaja, 17.50 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.35 Ozare, 18.40 Kalimero: Strašno bitje, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 City Games - Igre mest, 21.25 Pogrešani dekleti, britanska nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 23.05 Iluzionist (2010), francosko-angleški film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

SOBOTA, 02.09.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 9.40 10 domačih, 10.25 Na lepše, 11.05 Čudovita Japonska: prefektura Ivate, japonska nanizanka, 11.30 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.10 Bleščica, oddaja o modi, 12.50 Darcy Oake: Na meji resničnega, 13.55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 16.00 Judo: svetovno prvenstvo, 18.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.25 V svojem ritmu: Indie rock, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 20.00 Nogometna oddaja: kvalifikacije za SP 2018, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Španija:Italija, 22.40 Vse je mogoče, 0.05 Vse bila je glasba, koncert v spomin Arsenu Dediću, 1.45 Glasbeni spoti, 2.50 Judo: svetovno prvenstvo, 4.05 Zabavni kanal, 5.45 Glasbeni spoti

NEDELJA, 03.09.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.10 Govoreči Tom in prijatelji: Ben želi zmagati, risanka, 9.20 Nabriti detekti: Nevarnost iz desne, nemška otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Na obisku: Glasbena skupina Etnoploč, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Graška Gora poje in igra 2017, oddaja TV Maribor, 15.05 Moj mož Godfrey, ameriški film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Poletna noč - Skladbe Jožeta Priv-

ška, 18.40 Dinotačke: Kar se je razbilo, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (III.): Moški leta, španska nadaljevanka, 21.30 Intervju, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Velikan, ki kleca, južnoafriški dokumentarni film, 0.05 Festival Seviq Brežice - Violino fantastico (J. S. Bach: Brandenburški koncert št. 3), 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

NEDELJA, 03.09.2017, II. spored TVS

6.50 Duhovni utrip: Varuh svojega brata, 7.05 Glasbena matineja, 8.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 9.25 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 9.55 Moj vrt ima načrt: Zakaj pa? dokumentarna oddaja, 10.40 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.10 Derren Brown: Strah in vera, 13.15 Avtomobilnost, 13.55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 16.00 Judo: svetovno prvenstvo, 18.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.20 Z glasbo in s plesom, 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski sobotnih tekem, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Grčija:Belgija, 22.40 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.25 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 1.00 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 04.09.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 10.40 10 domačih, 11.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.55 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Ne grem na koleno, dokumentarni film, 14.25 Biti z Johnom Malkovichem, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircbologi: O krekerjih, neandertalcih in spretnih jadralskih, mozaična oddaja za otroke, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.25 Profil: Noah Charney, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 V svojem ritmu: Elektronska glasba, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Človek na luni, risanka, 18.10 Vila Mila: Smeh, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 20.55 Dialog z državljani - podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pisave: Sarival Sosič, Ana Schnabl in Petra Koršič, 23.30 Glasbeni večer, 0.05 Profil: Noah Charney, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Info-kanal

PONEDELJEK, 04.09.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.15 Slovenski vodni krog: Rak, dokumentarna nanizanka, 9.55 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.50 Pianist v belem, portret dr. Pavla Kornhauserja, 11.55 Dobro jutro, 14.30 Polnočni klub: Prvi šolski dan, 1. september, 16.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Otroški program: Op! 19.40 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski nedeljskih tekem, 20.15 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovenija:Litva, 23.00 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski ponedeljkovih tekem, 23.25 Jedrska nesreča v Fukušimi, italijanska dokumentarna oddaja, 0.25 Glasbeni spoti, 1.30 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovenija:Litva, 3.10 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TOREK, 05.09.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 11.15 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.45 Obzorja duha, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Dialog z državljani - podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans, 14.30 Kino Fokus, 15.00 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Crngrob, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Generacije generacij, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Poldi: Dan, ko sta senci odšli po svoje, risanka, 18.10 Niko: Navihani Niko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Broadchurch (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Pluti je treba!, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Spomini: Avgust Majerič, dokumentarna oddaja, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.30 Info-kanal

TOREK, 05.09.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Slovenski vodni krog: Koritnica, dokumentarna nanizanka, 8.55 Pali-

ativna oskrba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 10.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 12.05 Dobro jutro, 14.40 Dober dan, 15.30 City Games - Igre mest, 1. polfinale, 17.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Iz popotne torbe: Nekaj sladkega, poučna oddaja za otroke, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Nogometna oddaja: kvalifikacije za SP 2018, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Turčija:Hrvaška, 22.40 Program, nemška miniserija, 0.15 Glasbeni spoti, 1.20 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Turčija:Hrvaška, 3.05 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

SREDA, 06.09.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.50 Pisave: Sarival Sosič, Ana Schnabl in Petra Koršič, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip: Varuh svojega brata, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Na poti: rodiškega mitskega izročila, dokumentarna serija, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Livada Lab, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Čarli in Lola: Rada bi bila veliko bolj večja, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Marion - 13 let za vedno, francoski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.55 Na poti: rodiškega mitskega izročila, dokumentarna serija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Info-kanal

SREDA, 06.09.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 9.20 Slovenski vodni krog: Framski potok, dokumentarna nanizanka, 10.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.55 10 domačih, 11.40 Halo TV, 12.50 Dobro jutro, 15.25 Dober dan, 16.10 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunski torkovih tekem, 17.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Fircbologi: O krekerjih, neandertalcih in spretnih jadralskih, mozaična oddaja za otroke, 19.30 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Stoji drevo, dokumentarna oddaja o slovenskem sodobnem plesu, 20.55 Moj klasični hit: Tomo Križnar, 21.00 L. van Beethoven, Simfonija št 5 v c-molu, 1. stavek (Simfonični orkester RTVS), 21.10 Kjer bom doma (III.): Kadiš za umrlega, avstralska nadaljevanka, 22.10 Cuba libre - država v tranziciji, nemška dokumentarna oddaja, 23.05 Film, 0.40 Glasbeni spoti, 1.45 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 07.09.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 12.00 Na poti: rodiškega mitskega izročila, dokumentarna serija, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Pluti je treba!, dokumentarni film, 14.30 Slovenci v Italiji: Domen Stanič, 15.00 Brez meja - Határtalanc, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja, 16.25 Pozabljeni Slovenci: Ivan Regen, dokumentarna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Druga violina, drugačnost med nami, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Migrantski startupi, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zu je superjunak, risanka, 18.15 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Studio 3, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Violette, francoski film, 1.45 Druga violina, drugačnost med nami, dokumentarna oddaja, 2.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.35 Info-kanal

ČETRTEK, 07.09.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 Slovenski vodni krog: Trebuščica, dokumentarna nanizanka, 8.50 Na lepše, 9.35 Kino Fokus, 10.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.50 Alpe-Donava-Jadran, 15.30 Kulturni vrhovi: Crngrob, dokumentarna oddaja, 16.15 Moj vrt ima načrt: Zakaj pa?, dokumentarna oddaja, 17.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Ribič Pepe: Mariborska sodba brez sodnika, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Ženske morja, korejska dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (III.): Tvoja ljubezen, avstralska nadaljevanka, 21.50 Trinajst, britanska nadaljevanka, 22.55 Slovenska jazz scena, 23.40 Glasbeni spoti, 0.50 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

*Vabilo
Meghívó*

Državna slovenska samouprava in
Župnija Gornji Senik
Vas vljudno vabita na Gornji Senik

2. septembra 2017

na spominsko prireditev ob 30. obletnici smrti
č. dekana, župnika Janoša Kúharja
in odkritje plošče v spomin krsta
Božjega služabnika Alojzija Kozarja.

Program:

18.00 Slovenska sveta maša. Darujeta:
sombotelški škof dr. János Székely in
murskosoboški škof dr. Peter Štumpf

Sodelujeta:

CZ Sv. Cecilija, Gornji Senik in
CMZ župnije Sv. Jurij ob Ščavnici

Po maši: odkritje in blagoslovitev plošče v spomin
krsta Božjega služabnika Alojzija Kozarja

19.30 Procesija z baklami h grobu Janoša Kúharja
20.00 Sprejem za povabljenе goste na terasi
Kúharjeve spominske hiše
20.00 Agape-pogostitev za vse v jedilnici občine

Az Országos Szlovén Önkormányzat és a
Felsőszőlőki Egyházközség
tisztelttel meghívja Önt Felsőszőlőkre a

2017. szeptember 2-án

Kúhár János c. esperes, plébános halálának
30. évfordulóján megrendezendő megemlékezésre
és Isten szolgája Alojzj Kozar
keresztelési emléktáblájának avatására.

Program:

18.00 Szlovén nyelvű szentmise. Bemutatják:
dr. Székely János szombathelyi és
dr. Peter Štumpf muraszombati püspök

Közreműködik:

Szt. Cecília templomi énekkar, Felsőszőlők
Sv. Jurij ob Ščavnici plébánia templomi vegyeskara

A mise után: Isten Szolgája, Alojzj Kozar
keresztelésére emlékeztető tábla avatása és szentelése

19.30 Fáklyás felvonulás Kúhár János sírházhoz
20.00 Fogadás a meghívott vendégek részére
a Kúhár Emlékház teraszán
20.00 Agapé az önkormányzat ebédlőjében

Vabilo

Meghívó

Zveza Slovencev na Madžarskem
Vas vabi na skupno praznovanje
20-letnice delovanja

Folklorne skupine ZSM Sakalovci
Jubilejni program bo v soboto,
2. septembra 2017, ob 16.00 uri
v Sakalovcih.

Ob slavljenicah nastopajo še:

- Veteranska FS Sakalovci
- FS ZSM Gornji Senik
- Glasbena etno skupina Gorički klantoš

Po programu veselica s skupino D-Dur.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
tisztelttel meghívja Önt a
MSZSZ szakonyfalui néptáncsoportja
20. évfordulójára.

A jubileumi műsorra
2017. szeptember 2-án
(szombaton) **16.00 órakor**
kerül sor Szakonyfaluban.

A program további fellépői:

- Szakonyfalui veterán néptáncsoport
 - MSZSZ felsőszőlőki néptáncsoportja
 - Gorički klantoš etno zenekar
- Bál a D-Dur zenekarral.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

porabje.hu